

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 13

Požehnanie novej zmluvy

Základný verš:

(Jn 10,10b SEkP) *Ja som prišiel, aby mali život a to v hojnej miere.*

Úzkym kontextom tohto verša je pasáž od v. 7 do v. 11. Ježiš sa tu vymedzuje od jeho falošných predchodcov. Ježiš je „dvere k ovciam“ (v. 7), Ježiš je ten „dobrý pastier“ (v. 11). Verš 10b je vysvetlením pojmu „dverí“ a „dobrého pastiera“. Najpravdepodobnejší starozákonný obraz dverí je Ž 118,20: „Toto je Hospodinova brána, ňou vchádzajú spravodliví.“ Preto je „najprirodzenejšie tu interpretovať Dvere vo vzťahu k ovciam, ktoré vstupujú Vykupiteľom do Božieho kráľovstva.“¹ Teda Ježiš je dverami, ktorými ľudia vstupujú k nebeskému Otcovi. Podobne aj metafora pastiera, predstavuje Ježiša ako toho, ktorý vedie svoje ovečky k Otcovi. Všetko to poukazuje na účel Kristovho prvého príchodu, ktorým je, aby ovce (ľudia) „mali život a to v hojnej miere“. Ježiš je jedinými dverami, ktoré vedú k životu. Všetci ostatní sú pripodobnení k zlodejom, ktorí neprinášajú život, ale len smrť (v. 10a).

Nedeľa: Radosť

(1Jn 1,1-4 SEkP) *¹Čo bolo od počiatku, čo sme počuli, čo sme na vlastné oči videli, na čo sme hľadeli a čoho sa naše ruky dotýkali, to vám zvestujeme: Slovo života. ²A ten život sa zjavil; my sme ho videli, svedčíme o ňom a zvestujeme vám večný život, ktorý bol u Otca a zjavil sa nám. ³Čo sme teda videli a počuli, hlásame aj vám, aby ste aj vy mali spoločenstvo s nami. My však máme spoločenstvo s Otcom a jeho Synom Ježižom Kristom. ⁴Toto píšeme, aby naša radosť bola úplná.*

v. 1: „Čo bolo od počiatku“ nás vracia ku knihe Genesis 1,1, kde je na počiatku Boh. Uvedomme si, že Jánovo evanjelium ešte v čase písania tohto listu neexistovalo, aj keď prólog tohto evanjelia nám tieto úvodné verše dosť pripomínajú. Záver verša nám ukazuje, čo bolo od počiatku – „Slovo života“ (gr. *tú logú tés zóés*). S týmto Slovom má Ján vlastné skúsenosti. To, že sa jedná o Slovo ako osobu, môžeme vidieť podľa toho, že sa tohto Slova dotýkali, videli ho na vlastné oči, počuli ho a hľadeli naň. „Ježiš je hlásateľom Božieho posolstva, i samotným posolstvom.“²

v. 2: Život doslova „bol zjavený“ (gr. *efaneróthé*). V pasívnom tvare v aoriste to znamená „stalo sa viditeľným“³. „Daným slovným spojením Ján zdôrazňuje Kristovo večné

¹ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7. str. 405.

² MARSHALL, I. H. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles of John*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1978. 428 s. eISBN 978-1-4674-2232-1. str. 125.

³ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1. str. 1263.

bytie v jeho sláve, ktorú mal ešte pred vtelením.“⁴ Ján spolu s ďalšími tento život videli a preto sa stali svedkami tohto života, ktorý v histórii prejavil v osobe Ježiša Nazaretského.

v. 3: Až tu prichádza hlavná myšlienka tohto úvodu, ktorá poukazuje na cieľ ich „hlásania“ a tou je „spoločenstvo“ gr. *koinónia*, ktoré v sebe zahŕňa „vzájomné puto, spojivo, družnosť“⁵. Rovnakým pojmom *koinónia* popisuje aj „spoločenstvo s Otcom a jeho Synom Ježišom Kristom“. Tento grécky výraz vyjadruje „o dvoch alebo viacerých osobách sa dá povedať, že majú vzájomné spoločstvo, ak majú niečo spoločné.“⁶ To, že dôraz je na spoločensve aj s Otcom aj so Synom je Jánovou reakciou na niektoré skupiny, ktoré umenšovali dôležitosť Ježiša, ako popisuje MARSHALL:

Tak či onak, odporcovia pisateľa tvrdili, že je možné mať život a spoločstvo s Bohom bez toho, aby mal Ježiš nejakú významnú úlohu. Bola to nejaká forma bezkrstného náboženstva. Autor odpovedá dvoma bodmi. Zdôrazňuje, že kresťanské spoločstvo je s Otcom a Synom, a neskôr v epištole objasní, že nikto si nemôže vychutnať vzťah s Bohom bez vzťahu s Ježišom. Zároveň zdôrazňuje, že večný život sa nachádza iba v Ježišovi. Začleňuje Boží život, ktorý bol s Bohom na počiatku, a v ňom Boh zjavil svoj život; obsahom kresťanského posolstva je Ježiš, Slovo života.⁷

v. 4: Radosť je završená práve v tejto koinónii – vzájomnému spoločensvu veriacich s Otcom a Synom.

Pondelok: Oslobodení od viny

(Rim 5,1 SEkP) *Ked' sme teda ospravedlnení z viery, máme pokoj s Bohom skrze nášho Pána Ježiša Krista.*

Apoštol Pavol v Rim 4 na príklade Abraháma dokazuje tvrdenie v Rim 3,20: „Pretože zo skutkov zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek. Veď zo zákona pochádza poznanie hriechu.“ Prvý verš piatej kapitoly teda vychádza priamo z tohto dokazovania v kapitole 4. Pavol tu používa výraz *dikaióthentes*, čo sa dá preložiť ako „boli sme ospravedlnení“, jedná sa o pasívny tvar aoristu, čo je dokonavý dej v minulom čase. Tzn., že ospravedlnenie už prebehlo a prebehlo na základe viery. Výsledkom tohto ospravedlnenia je *eiréné* – „zmluva, mier, pokoj, poriadok“⁸, ktorým je prekladané hebrejské *šalom*. „Pavlovo tvrdenie predstavuje nárok, že eschatologická nádej Izraela je už v súčasnosti naplnená. Toto tvrdenie vytvára napätie medzi ‚už‘ a ‚ešte nie‘, ktoré túto pasáž charakterizuje.“⁹ Pokoj ako

⁴ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. ISBN 978-80-87587-08-9. str. 914.

⁵ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 727.

⁶ MARSHALL, I. H. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles of John*. str. 127.

⁷ tamtiež, str. 129.

⁸ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 401.

⁹ DUNN, J. D. G. Word Biblical Commentary: *Romans 1-8*. vol. 38A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 970 s. ISBN 978-0-310-58829-0. str. 433.

výsledok ospravedlnenia teda nie je „nejaký subjektívny, vnútorný pocit klľudu a vyrovnanosti, ale o objektívnu skutočnosť.“¹⁰

(Rim 8,1 SEkP) ***A tak teraz už nejestvuje odsúdenie pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi.***

Tento verš predstavuje určitý bod obratu, ktorý „slúži ako úvod k ohromujúcim záverom Pavlovho vyučovania načrtnutého v prvých siedmych kapitolách, a to, že ospravedlnenie možno dosiahnuť iba vierou na základe nesmiernej Božej milosti.“¹¹ Slovo katakrima „odsúdenie, potrestanie, zatratenie“¹², už neexistuje tým v Ježišovi Kristovi. „Je to čierno-biely kontrast medzi epochami (Adam a Kristus) vyznačený tak rozhodným spôsobom v 5,12-21, ku ktorému sa tu Pavol vracia.“¹³ Tí, ktorí sú skrze vieru v Kristovi Ježišovi, v ňom boli ich hriechy usmrtené, sa nemusia obávať súdu, pretože pre nich nejestvuje odsúdenia.

Utorok: Nová zmluva a nové srdce

(Ef 3,17-19 SEkP) ***17a aby Kristus skrze vieru prebýval vo vašich srdciach, aby ste tak zakorenení a upevnení v láske 18mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka, 19a poznať Kristovu lásku, ktorá prevyšuje poznanie, a tak aby ste sa dali naplniť celou Božou plnosťou.***

v. 17: Vety, „aby ... vo vás jeho Duchom mocne zosilnel vnútorný človek“ (v. 16b) a „aby Kristus skrze vieru prebýval vo vašich srdciach“ (v. 17a), sú paralelné. Zdá sa, že „vnútorný človek“ je pojem „rovnocenný s výrazom ‚srdce‘ použitým v okolitom kontexte. ... V Rim 7,22 je vnútorná osoba ekvivalentná myslí a pozornosť sa zameriava na schopnosť robiť hodnotové sudy.“¹⁴ Iný pohľad mal K. BARTH a BRUCE¹⁵, ktorí „vnútorného človeka“ stotožnili s Kristom, avšak skutočne môžeme vidieť, že paralely medzi vv. 16b a 17a sú skutočne „Duch“ – „Kristus“ a „vnútorný človek“ – „srdce“.

Kristus v srdci veriaceho spôsobuje zakorenenie a doslova „vybudovanie“ v láske (gr. *themelioó* „klásť základy“¹⁶), preto „byť zakorenený a vybudovaný v láske znamená, byť zakorenený a fundovaný v láske.“¹⁷ O akú lásku tu ide?

Láska je základným princípom nového veku, kresťanskej existencie všeobecne a nie len kresťanského charakteru. Rovnako ako v Pavlovej hymne na lásku v 1Kor 13, aj tu sa na ňu

¹⁰ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 459.

¹¹ tamtiež, str. 470.

¹² PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 683.

¹³ DUNN, J. D. G. Word Biblical Commentary: *Romans 1-8*. str. 583.

¹⁴ LINCOLN, A. T. Word Biblical Commentary: *Ephesians*. vol. 42. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 888 s. ISBN 978-0-310-58634-0. str. 430.

¹⁵ BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles to the Colossians, to Philemon and to the Ephesians*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1984. 469 s. eISBN 978-1-4674-2318-2. str. 247.

¹⁶ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 610.

¹⁷ BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles to the Colossians, to Philemon and to the Ephesians*. str. 248.

treba pozerat' ako na Božiu lásku stelesnenú v Kristovi a sprostredkovanú Duchom, ale tiež ako na moc, ktorá podnecuje veriacich k láske k druhým, bez očakávania odmeny.¹⁸

vv. 18-19: Pavol v 18. verši spomína štyri dimenzie (šírka, dĺžka, výška a hĺbka). Mnoho komentárov sa nechalo zaviesť skutočnosťou, že štyri dimenzie boli používané v pohanskom prostredí pri magických rituáloch. U Pavla sa však musíme pozerat' na ich biblický kontext, ktorý nás privádza k literatúre múdrosti. Napr. Job 11,5-9, kde všetky tieto rozmery sú použité v kontexte oslavy Božej múdrosti. „Účelom takýchto textov nie je hovoriť o dimenziách vesmíru, ale hovoriť o nekonečných dimenziách Múdrosti.“¹⁹ Avšak v rámci kontextu listu Efezanom tu nie je ani tak reč o múdrosti ako takej, ale o Kristovej láske (v. 19a), ktorá prekonáva všetky rozmery, vymyká sa našim rozumovým schopnostiam, je pre človeka tajomstvom. „Odhalenie tohto tajomstva je dedičstvom všetkých Božích ľudí: je vhodné aby si ho inteligentne uvedomovali.“²⁰ Dobre to zhrňa vo svojom komentári LINCOLN:

Je to jednoducho tak, že najvyšší predmet kresťanského poznania, Kristova láska, je taký hlboký, že jeho hĺbka nebude nikdy preskúmaná a taký veľký, že jeho obsah nebude nikdy zahrnutý ľudskou myslou. To, čo je absolútne nevyhnutné vedieť, v skutočnosti prevyšuje vedomosti. O Božskom zásahu, ktorého prejavom je Kristova láska, je možné zaznamenať najvyššie tajomstvo, avšak ako hovorí Caird (70), „pokús o poznanie nepoznateľného je paradoxom, ktorý je jadrom celého pravého náboženstva.“²¹

Kristova láska má teda niečo spoločné s Božou plnosťou (v. 19b). „Plnosť Boha, ktorá sa najlepšie vysvetľuje ako jeho prítomnosť a moc, jeho život a vláda, ktoré sú imanentné pri jeho stvorení, sa sprostredkovala veriacim prostredníctvom Krista, v ktorom bola plnosť telesne prítomná.“²²

Streda: Nová zmluva a večný život

(Jn 11,25-26 SEkP) ²⁵*Povedal jej Ježiš: Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, aj keď zomrie, bude žiť.* ²⁶*Nik neumrie naveky, kto žije a verí vo mňa. Veríš tomu?*

Viera vo vzkriesenie v posledný deň nie je abstraktnou vierou. Marta Ježišovi vyznala svoju vieru vo vzkriesenie „v posledný deň“ (v. 24). Táto viera nebola úplnou samozrejmosťou, pretože Saduceji vo vzkriesenie neverili. „Ježiš týmto výrokom pomáha Marte ... k osobnej dôvere v to, iba Kristus môže kriesiť mŕtvych. Bez Božieho Syna nie je vzkriesenie, ani večný život.“²³ Lazar je stelesneným dôkazom Božej moci kriesiť mŕtvych. Viera v Krista prekračuje hranicu smrti, ktorá je normálne pre človeka neprekročiteľná.

¹⁸ LINCOLN, A. T. Word Biblical Commentary: *Ephesians*. str. 433.

¹⁹ tamtiež, str. 437.

²⁰ BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles to the Colossians, to Philemon and to the Ephesians*. str. 248.

²¹ LINCOLN, A. T. Word Biblical Commentary: *Ephesians*. str. 440.

²² tamtiež, str. 441.

²³ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 331.

Zjavenie pre Martu je teda zárukou vzkriesenia do Božieho kráľovstva v jeho dovŕšení skrze toho, ktorý je zmŕtvychvstaním, a života v Božom kráľovstve v súčasnosti prostredníctvom toho, ktorý je životom. Oba aspekty „života“ majú korene v chápaní Ježiša ako Prostredníka Božskej zvrchovanosti v súčasnosti i v budúcnosti, ktorého sprostredkovateľská práca v pozemskej službe vrcholí jeho smrťou a povýšením na Boží trón, čím sa Božia zvrchovanosť ustanovuje vykupiteľskou silou pre celé ľudstvo a Duch prichádzajúceho veku je realizovaný pre svet.²⁴

Štvrtok: Nová zmluva a naše poslanie

(Mt 28,18-20 SEkP) ***18 Ježiš pristúpil a povedal im: Daná mi je všetka moc na nebi aj na zemi. 19 Chod'te teda a získavajte mi učeníkov vo všetkých národoch a krstite ich v mene Otca i Syna i Svätého Ducha 20 a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do konca sveta.***

v. 18: Toto sú známe slová Kristovho poverenia. Sú to posledné Ježišove slová v Matúšovom evanjeliu, a preto sú aj veľmi dôležité. Kristus sa týmito slovami prihovára k svojim učeníkom, ale je tu jedna zmena, ktorú vystihuje RIENECKER:

Pán už nie je *pozemský*, ale *večný*, už nie je ten, ktorý *pôjde* do Jeruzalema, aby tam trpel a zomrel – nie, teraz už je Pán tým, ktorý *šiel* do Jeruzalema, ktorý *trpel* a *zomrel* a teraz vstal z mŕtvych, ktorý vydobyl víťazstvo, dokončil dielo spásy! Teraz tu stojí pred svojimi učeníkmi ako víťaz a Syn Boží, ako zasľúbený Mesiáš v sláve a majestáte, vo večnom lesku a nadpozemskej nádhere. Hovorí hlasno a zreteľne, s mocou a ako Pán slová: **„Daná mi je všetka moc na nebi aj na zemi!“**²⁵

v. 19: Predchádzajúci verš dodáva autoritu veršom 19-20. Ježiš posielala svojich učeníkov do celého sveta na základe svojej právomoci. „Obrovský rozsah ich poslania plne zodpovedá Kristovej neobmedzenej moci.“²⁶ Poslaním učeníkov je ísť a gr. *mathéteuó* „získavať žiaka“²⁷. „Pretože hlavné sloveso má pre svoj objekt *πάντα τὰ ἔθνη* „všetky národy“, je z toho zrejmé, že učeníci majú ísť do celého sveta. Univerzálna autorita Ježiša je základom univerzálneho poslania cirkvi.“²⁸ Hlásanie evanjelia už nie je obmedzené len na deti Izraela, ale je prvý krát rozšírené na všetky národy zeme.

„Krstite ich v mene Otca, Syna i Svätého Ducha“ – sloveso „krstiť“ gr. *baptizó*, znamená „ponárať“²⁹. Poukazuje to na prax krstu prvotnej cirkvi, ktorý prebiehal ponorením a v mene Trojice.

²⁴ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. str. 433.

²⁵ RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativpress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3. str. 404.

²⁶ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. str. 124.

²⁷ PANCZOVÁ, Helena. *Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 787.

²⁸ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew*. vol. 33B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 861 s. ISBN 978-0-310-58845-0. str. 649.

²⁹ PANCZOVÁ, Helena. *Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 272.

v. 20: Učeníci majú robiť to, čo robil Ježiš. Získavať učeníkov a „vyučovať“, didaskontes „tretie príčastie funguje ako imperatív“³⁰. Učeníci majú nariadené aby Ježišovo učenie bolo zachované aj v pokračujúcich generáciách. „Evanjelium podľa Matúša skutočne poskytlo cirkvi toto učenie a dohliadlo na to, aby si ho noví učeníci osvojili ako svoj spôsob života.“³¹

Použité zdroje a literatúra

BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles to the Colossians, to Philemon and to the Ephesians*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1984. 469 s. eISBN 978-1-4674-2318-2.

DUNN, J. D. G. Word Biblical Commentary: *Romans 1-8*. vol. 38A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 970 s. ISBN 978-0-310-58829-0.

HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew*. vol. 33B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 861 s. ISBN 978-0-310-58845-0.

LINCOLN, A. T. Word Biblical Commentary: *Ephesians*. vol. 42. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 888 s. ISBN 978-0-310-58634-0.

MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-87587-08-9.

MARSHALL, I. H. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles of John*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1978. 428 s. eISBN 978-1-4674-2232-1.

NESTLE-ALAND. Řecko Český Nový zákon: *Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1.

RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativpress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3.

³⁰ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew*. str. 651.

³¹ tamtiež, str. 652